

Vinkkejä uhanalaisuus–teeman käsittelyyn

1. Sanaselityspeli

Tulostakaa ja leikatkaa irti *Sanoja uhanalaisuudesta* –tiedostossa olevat sanalaput. Jakautukaa muutama joukkueeseen. Jokaisesta joukkueesta tulee vuoronperään yksi selittämään pinkasta nostamaansa sanaa siten, että ko. sanaa ei saa sanoa. Joukkueet yrittävät arvata, mikä sana on kyseessä. Sanan oikein arvannut joukkue saa sanalapun itselleen ja voi tarvittaessa selittää, mitä ko. sana tarkoittaa (ja miten se liittyy uhanalaisuuteen). Jos aikaa on ja kaikki sanat ehditään selittää, voitte lopuksi laskea laput ja julistaa voittajaksi eniten sanoja arvanneen ryhmän.

P.S. Opettajalle: Mukana lapuissa on myös vaikeita sanoja, jotka sopivat lukion tarpeisiin. Ota sanaselityspeliin mukaan opetusryhmäsi ikätasolle sopiva kokoelma sanoja.

Vinkki: Lappuja voi käyttää myös käsitekarttojen pohjana. Voit valita muutaman keskeisen sanan ja laittaa ne laatikkoon. Ryhmät nostavat yhden sanan/ryhmä ja ottavat sen lähtökohdaksi käsitekartan tekemiseen. Lopuksi ryhmien käsitekartat käydään läpi ja etsitään yhtäläisyyksiä.

2. Ääni uhanalaisille eläimille

Mitä asiaa ja ohjeita uhanalaisilla lajeilla voisi olla ihmisille, jos ne pystyisivät kanssamme kommunikoimaan?

- Etsikää esimerkiksi WWF:n nettisivuilta tietoa eri lajien uhanalaisuuden syistä. Tehkää muutaman ruudun sarjakuvia eri lajien elämästä ja laittakaa ne koulussa esille.
- Tilatkaa tai printatkaa WWF:n *Uhanalaiset naapurimme* -julisteeet. Tutustukaa näiden neljän lajin elämään ja uhkiin. Keksikää sen jälkeen ryhmissä jokaiselle lajille ytimekäs puhekuplateksti. Puhekuplassa toimivat lyhyet kannanotot, eivät pitkät selitykset. Voitte yhdessä äänestää mitkä puhekuplat ovat pysäyttävimmät ja laittaa valitut esille julisteiden kanssa. Puhekuplia voi toki olla useita yhtä eläintä kohden.
- Voitte eläytyä valitsemanne uhanalaisen lajin elämään ja kirjoittaa pidemmän kirjeen tai viestin, jonka tämä laji voisi ihmisille lähettää.
- Uhanalaisista lajeista ja niiden elämästä voi tehdä runoja seuraavalla kaavalla: Unelmoin että **xx, missä, mitä tekemässä, millä tavalla**. Esimerkiksi: *Unelmoin että olen susi, tunturikoivikon suojissa, lymyämässä, kenenkään näkemättä.*

3. Lajiuutinen: Mäyrällä menee hyvin!

Ottakaa selvittääksenne yhden lajin tilanne Suomessa/maailmalla ja muokatkaa selvityksenne uutisen muotoon. Uutinen voi olla esimerkiksi lööppiteksti lyhyen kuvauksen kanssa, uutismainen aamunavaus tai pidempi uutisteksti kuvan ja kaavioiden kanssa. Muistakaa, että hyviä uutisia tarvitaan myös! Käyttäkää hyödyksi WWF:n nettisivuilta löytyvää *Ympäristötoimittaja* –materiaalia. Laittakaa valmiit uutiset esille koulun infokanavalle tai paperiversioina käytävälle.

4. Keksityt uhanalaiset lajit

Uhanalaisuusluokituksen avulla voidaan arvioida, mikä laji on suurimmassa vaarassa hävitä maailmasta. Luokaa uusia lajeja ja pohtikaa, mikä niistä olisi uhanalaisin.

Keksikää 3-4 henkilön ryhmissä kuvitteellinen eläin vastaamalla alla olevan listan kysymyksiin. Lajin voi myös piirtää, mutta ainakin kuuteen kysymykseen on vastattava ennen piirtämistä. Kun ryhmien lajit ovat valmiit, esitelkää ne luokalle kertoen lajin ominaisuuksista. Laittakaa lajit luokan seinälle esille.

Palatkaa sen jälkeen ryhmiin ja keskustelkaa ryhmän kesken siitä, mikä esitellyistä lajeista luultavasti tulisi uhanalaiseksi ensimmäisenä, jos ihmisiä alkaisi muuttaa yhä enemmän lajin asuinalueelle. Kun jokainen ryhmä on valinnut oman ehdokkaansa, katsokaa, mikä laji sai eniten ääniä. Keskustelkaa valinnoista ja syistä, jotka johtaisivat kunkin lajin häviämiseen. Voitte lopuksi koostaa lajien esittelyt ja niitä uhkaavat vaarat uhanalaisprojektiksi koulun nettisivuille.

Lajin kuvaus:

- Millaisessa elinympäristössä se elää?
- Elääkö se samassa paikassa ympäri vuoden vai tekeekö muuttomatkan?
- Mitä se syö?
- Kuinka usein se saa jälkeläisiä?
- Kuinka monta jälkeläistä se saa kerralla?
- Elääkö se yksin vai ryhmässä?
- Onko se vesieläin vai maalla elävä?
- Suosiiko se kylmää vai lämmintä ilmastoa?
- Mitkä eläimet saalistavat sitä?
- Miltä se näyttää?

Vinkki: Alakoululaiset voivat työstää keksityistä lajeista pienoismallit kuvataidetunnilla esimerkiksi paperimassasta tai savesta. Ryhmä voi rakentaa tai piirtää lajille sopivan elinympäristön, pesäpaikat ja ravintoa.

5. Tarina sana kerrallaan

Keksikää yhdessä tarina, joka kertoo uhanalaisuudesta ja sisältää opetuksen.

Istukaa piirissä. Edessänne lattialla tai pöydällä on laput, joihin on kirjoitettu seuraavat sanat (yksi kuhunkin lappuun): OIKEUS, TULEVAISUUS, MONIMUOTOISUUS, LUONNONSUOJELU, VASTUU, YMPÄRISTÖ. Nämä löytyvät valmiina *Sanoja uhanalaisuudesta* –tiedostosta.

Yksi osallistujista aloittaa tarinan kertomisen yhdellä sanalla. Jokainen jatkaa sen jälkeen tarinaa vuorollaan sanomalla yhden sanan. Kun lause tulee loppuun, viimeisen sanan sanonut sanoo myös ”piste”. Tarinan tulee kertoa uhanalaisuudesta ja sitä tulee yrittää johdatella oikeaan suuntaan. Ennen kuin tarina voi loppua, kaikki lapuilla olevat sanat on pitänyt sisällyttää tarinaan. Lapulla olleen sanan käyttänyt voi ottaa lapun itselleen. Kun on tultu tarinan loppuratkaisuun, tarina päätetään sanoilla: ”Tämän tarinan opetus on se, että...” Tähän keksitään taas lopetus sana kerrallaan. Kuka vaan osallistujista voi aloittaa tarinan päättämisen.

Jotta tarina pysyisi aiheessa, voitte aluksi sopia tarinalle puitteet. Esimerkiksi missä se tapahtuu ja keitä päähenkilöt ovat.

6. Huoneentaulu luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Tulostakaa Ole hyvä naapuri uhanalaisille –huoneentaulu WWF:n nettisivuilta.

Tehtävät:

- Tehkää huoneentaulussa mainitut asiat tutuksi koulussa. Laatikaa jokaisesta esimerkiksi kuvitus, vetävä mainoslause tai tietoisuus. Voitte esittää toimintaohjeet myös pikkunäytelmänä.
- Etsikää jokaiseen huoneentaulun kohtaan joku käytännön esimerkki, elinympäristö tai laji, joka hyötyy tästä toimesta. Laatikaa askel askeleelta etenevä kaavio siitä, miten nämä toimet ovat yhteydessä kyseisen lajin elämään.
- Laatikaa huoneentaulun pohjalta vinkkisivusto koulun nettisivuille. Järjestäkää luokille kilpailu siitä, montako uutta vinkkiä ne saavat laadittua aiheesta.
- Ottakaa yksi taulun esittelemä toimintatapa kerrallaan työn alle ja toimikaa sen mukaan yksi viikko. Kirjoittakaa kokemuksia ja onnistumisia viikon varrelta muistiin. Voitte kirjoittaa kokemuksistanne blogitekstejä koulun nettisivuille.

Lisää toimintavinkkejä löydät WWF:n *Tarinoita muuttuvalta planeetalta* –tehtäväpaketista.

www.wwf.fi

www.wwf.fi/paivatyokerays